

בשורה לניהול היערות והשטחים הפתוחים בישראל: תוכנית יערני העתיד יצאה לדרך

גלעד אוסטרובסקי

יערן ראשי ומנהל אגף הייעור, קק"ל

ציטוט מומלץ

אוסטרובסקי ג. 2021. בשורה לניהול היערות והשטחים הפתוחים בישראל: תוכנית יערני העתיד יצאה לדרך. אקולוגיה וסביבה 12(2).

5 באוגוסט, 2021

גיליון קיץ 2021 / כרך 12(2)

בקצרה

התנסות מעשית בפתיחת בורות לנטיעה | צילום: יואב לין, ארכיון קק"ל
לפני כחצי שנה התקבלה החלטה אסטרטגית בקק"ל: לקדם ולהוציא לפועל תוכנית להכשרת יערני העתיד. בעשור האחרון ועוד לפניו פרשו ממערך הייעור אנשי מקצוע ותיקים ומנוסים, ובמקומם כמעט ולא הצטרפו חדשים. שני תהליכים מדאיגים התהוו בהדרגה: מחסור בכוח אדם מקצועי והתבגרות של השדרה המקצועית ללא כניסה מספקת של אנשי מקצוע צעירים. הצורך באיוש תפקידים ובמילוי השורות קיבל משנה תוקף לאחר אישורה של תורת ניהול היער (2014) שעיקרה ניהול יער בר-קיימא והפנמת ערכים אקולוגיים בעבודה היערנית. החדשנות שהעמידה התורה החדשה רק הדגישה את הצורך הדחוף בגיוס אנשים צעירים למגוון תפקידים במערך הייעור בקק"ל: יערנים, מהנדסי יער, מנהלי עבודה, עובדי שדה ואקולוגים.

ההכרח המקצועי זכה להכרה של הנהלת קק"ל, והיא קיבלה החלטה אסטרטגית שתשנה את פניו המקצועיות של הארגון. בהמשך לכך, פרסמנו קול קורא, והתקבלו פניות מכ-250 מועמדים. המיון המקצועי שם דגש על השכלה מתאימה ועל ניסיון מעשי בדגש על עבודת שטח ומחקר שדה, ובסופו של התהליך נבחרו 30 מועמדים להשתתף בתוכנית.

מקצוע היערנות נתפס כמקצוע גברי. ואומנם, בכל השדרה המקצועית של מערך הייעור מספרן של הנשים כיום זעום, ורק אחת מהן שימשה בעבר יערנית בפועל. לשמחתנו, תוכנית יערני העתיד נושאת בחובה חידוש מרענן בהיבט הזה, ו-17 מתוך 30 המשתתפים הן משתתפות. קליטת קבוצה גדולה של נשים למקצועות היער השונים היא שינוי משמעותי וברכה גדולה, שתביא רוח חדשה וצעירה למערך הייעור בפרט ולניהול השטחים הפתוחים בישראל בכלל.

תוכנית יערני העתיד נמשכת תשעה חודשים, וכוללת הכשרה והתנסות מעשית. השלב הראשון הוא קורס אינטנסיבי בן חמישה שבועות בתנאי פנימייה בנס הרים, הכולל הרצאות, תרגילים וסיורים מקצועיים בשטח. השלב השני הוא התנסות מעשית בעבודה בכל רחבי הארץ במגוון עבודות יערניות, ולאחריו חצי שנה של התמחות בתפקידים שהם מיועדים אליהם במערך הייעור של קק"ל.

הקורס המרוכז ייחודי ממספר היבטים. ראשית, הסילבוס נבנה במיוחד להכשרה יערנית בכל הארץ, והוא מתבסס על מחקר יערני עדכני. שנית, לצד מרצים מהאקדמיה, מרבית החומר מועבר על-ידי אנשי קק"ל ממערך הייעור והתכנון. שלישית, כשליש מן הקורס מוקדש לסיורים ברחבי הארץ כדי להכיר מקרוב את העבודה היערנית בחבלי הארץ השונים. הערבים מוקדשים לפעילות חברתית, לפגישות עם יערנים ותיקים, להליכות לילה ביער, למעמקת (דיבייט) על נושאים שנויים במחלוקת, להרצאות TED של החניכים ועוד.

תוכני הקורס נחלקו למספר תחומים:

רקע: השטחים הפתוחים בישראל ומקומם של היערות בתוכם; לימוד סוגיות סביבתיות עולמיות וארץ ישראליות בזיקה ליערנות; היכרות עם עולם התכנון על גווניו השונים – מתוכניות מתאר ארציות ועד לתכנון פרויקטים, היבטים משפטיים ועוד.

עקרונות: האקולוגיה של הצומח בארץ ישראל, תצורות צומח, בוטניקה ומיפוי צומח; המגוון הביולוגי וסקרים אקולוגיים ביער; תורת ניהול היער; היכרות עם עצי היער, השבחה ואקלום של עצים, איסוף זרעים ושתלנות.

כלים: מידע יערני ומערך הסקר; מחקר יערני; גאוי-אינפורמטיקה; סקר מצאי וסקר מצב יער; הכנת תוכניות יער וממשק אקולוגי ארוך-טווח; קליטת קהל ביער; בריאות היער; ממשק רעייה, שימור קרקע ומים, ניהול יער מוכוון אספקת שירותי מערכת אקולוגית.

ממשק וביצוע: למידה ותרגול של עבודה יערנית לסוגיה: דילול, גיזום וניהול עבודה; טיפול בצומח בלתי רצוי; יער וקהילה; היכרות עם כלי עבודה; מניעה וכיבוי אש ועוד.

בשעת כתיבת שורות אלה הקורס נמצא בימיו הראשונים. אנו בטוחים שקליטת קבוצה איכותית שכזו היא סם חיים למערך הייעור. אנו מצפים שכבר מהשנה הבאה בוגרי ובוגרות תוכנית יערני העתיד יהיו שותפים לעיצוב יערות ישראל בדורות הקרובים.

התוכנית להכשרת יערני העתיד – חניכות, חניכים וצוות | צילום: יואב לין, ארכיון קק"ל